

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

HISTORIAE EC||CLESIASTICAE PARS || PRIMA, QVA CONTI-||NENTVR ||
Eusebij cognomento Pamphili Cæsareæ Palæ-||stinæ Episcopi lib. 10.||
Eiusdem de vita Constantini magni lib. 4.|| Oratio Constantini magni ad
sanctoru[m] cœtu[m].|| Oratio eiusdem Eusebij in laudem Constanti-||ni
magni ad trigesimum ...

Christopherson, John

[Köln], 1569

Quod modus pietatis, ab ipso cunctis gentibus denuntiatae, nec recentior,
nec peregrinus erat. Cap. IIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29861

nore efferri, vt regem, admiratione affici supra prophetam, gloria decorari, vt verum solum ac summum Dei sacerdotem: Postremò vtpote Dei verbum, quod ab initio extiterit, quodque ante omnia æui spatia substantia præditum fuerit, quod denique decus honorificum à patre acceperit, summa veneratione dignatum, vt Deū. Illud porrò ex omnibus summè mirādū videtur, quòd nos, qui sumus illi consecrati, nō vocibus solum, & verbōrū sonitu, sed omni animi inductione & amore eū vsq; adeo veneramur, vt veram illius testificationē nostræ ipsorum vitæ non grauatè anteponamus.

*Quod modus pietatis, ab ipso cunctis gentibus denuntiatur,
nec recentior, nec peregrinus erat.*

CAP. IIII.

Ista igitur, antequam in historiā ingrediar, hic sint necessariò à me posita, ne quisquā seruatore & dominū nostrū Iesum Christū propter rationē tēporū, quibus nuper versabatur in carne, nouum & recentē fuisse arbitretur. Iā verò ne sit, qui eius doctrinā nuper ortā, peregrinā, & tanquam ex nouo aliquo homine, nihilq; à reliquis discrepante consistā & cōpositā existimet, de ista re paucis disseramus. Cū iam dudū (vt nemini obscurū est) aduentus & præsentia seruatoris nostri Christi omnibus hominibus elucesceret, noua gens (vt liquidè cōstat) nō numero quidē exigua, neq; imbecilla viribus, neq; in angustū terræ angulū cōclusa, sed ex omnibus gentibus cū hominū multitudine copiosissima, tū pietatis cultu diuinissima, & eatenus nec deleta pernicie, nec clade superata, quatenus est perpetuò à Deo præsidium affecuta, & apud oēs Christi appellationis & nominis splendore nobilitata, præfinitis & arcanis iam temporū conuersionibus repētè in lucē prodijt. Quam quidē vnus è prophetarū numero sacrati spiritus oculo futurā præuidēs, adeò quasi ab alienata mente stetit attonitus, vt ista verba cum admiratione proferret: Quis audiuit talia? & quis sic locutus est? Nunquid terra vno die parturit? & nunquid gens simul vniuersā edita est? Declarat porrò idem propheta hanc appellationem futuram quodam modo dicens:
his qui

Esai. 66.

EVSEBII HISTORIAE

Esa. 62. His qui mihi inserviunt, nouum nomé imponetur, quod in terra erit benedictum. Cæterum quamuis nos plane recentes simus, & hoc nouum Christianorum nomen modo apud omnes gentes increbuerit, vitam tamen & institutionis genus, vnè cum pietatis præceptis, non nuper à nobis confictum, sed à primo (prope dixerim) humani generis ortu, naturalibus quibusdam notionibus in veterum hominum mentibus, qui Deo chari erant, insitis, exercitatum ex cultuq; fuisse, hoc pacto explicare aggrediamur. Gens Hebræorum non recens aut noua est illa quidem, sed propter antiquitatem apud omnes homines honore præ cæteris floruit. Sunt porro apud istam gentem librorum monumenta, & scripta volumina, quæ vitas priscorum hominum, qui rari quidem & numero perpauca fuerunt, sed pietate, iustitia, & reliquis virtutibus vniuersis præstantes, in se complectuntur. Quorum nonnulli ante diluuium vixerunt, alij post: qui quidem ex filiis Noe, & nepotibus suis prognati sunt. Quinetiam Abraham, quem Hebræi principem suum & primum parentem esse iactitant, in eo numero est. Si quis item omnes illos, qui sunt iustitiæ testimonio comprobati, (ab ipso autem Abrahamo ad primum vsque hominem gradatim ascendendo repeti solet) Christianos non nomine, sed re affirmer, non multum perfecto à veritate aberrauerit. Nam illa omnia, quæ Christiani nomen in se continet (nimirum vt sit Christianus, qui per Christi cognitionem & doctrinam, modestia, iustitia, arduarum rerum in vita perpessione & tolerantia, virtutis constantia, pietatis etiam veri q; cultus confessione, vni & soli Deo super omnia attribuendi præstet excellatq;) illa inquam omnia ab illis antiquis patribus non minus studiosè, quàm à nobis exercitata excultatq; fuerunt. Neque certè vlla corporis circuncisio illis fuit, quia neque nobis est: neque sabbatorum obseruatio, quia neque nobis est: neque à quibusdam alimenti generibus abstinentia, neque rerum distinctio aliarum (quas primus omnium Moyses exorsus, illorum posteris in figuris explendas obseruandasq; tradidit) quia neque apud Christianos eiusmodi res iam extant. Quinetiam ipsum Christum, id est vnctum Dei, perspicuè agnouerunt.

Quippe

Quippe liquidò constat illum Abrahamo visum esse, responsum dedisse Isaac, locutum cum Iacob, cum Moysè denique & alijs deinceps prophetis familiariter sermonem contulisse. Inde planè comperies, illos veteres, quos Deus tanto amore complexus sit, eosdem esse cum his, qui sint eximia Christi appellatione donati: idq; ex ista prophetæ voce sic de illis referète: Nolite tangere Christos meos, & in prophetis meis nolite malignari. Quare perspicuum est, eam religionem, quæ est ab illis pijs viris, qui circa Abrahami tempora vixerunt, inuenta & excogitata, atq; iam nuper per Christi doctrinam & prædicationem omnibus patefacta, debere primam, vetustissimam, omniumq; planè antiquissimam existimari. Et quamquam Abrahamum longo tempore post, ferunt circumcisionis mandatum accepisse, tamen ante illud quidè præceptum eum fide iustificatum traditur: Sic de eo sacro affirmante eloquio: Credidit Abraham Deo & reputatum est illi ad iustitiam. Ac cum ante circumcisionem talis factus esset, diuinum oraculum à Deo, qui se in eius còspectum obtulisset, (Idem iste erat Christus Dei verbū) de illis, qui posterioribus seculis simili ratione cum Abrahamo iustificarentur, hoc modo antea promissum fecit, inquit: Benedicentur, inquit, in te omnes tribus terræ: & quod erit in gentem magnam & copiosam: & benedicentur in illo omnes gentes terræ. Istud sanè in nobis expletum facile licet animaduertere. Ille enim cum paterna superstitione, & priore vitæ errore reiecto repudiatoque, vnum Deum omnium moderatorem confessus esset. Huncq; non obseruatione legis postea per Moysen tradita, sed virtutis & probitatis officijs syncerè coluisset, fide in Christum Dei verbum, quod illi apparuerat, iustificatus est. Cui, cum ita institutus esset, dictum est, quòd omnes tribus terræ & omnes gentes in illo benedicerentur. Atque eundem illum pietatis & religionis modum, quem Abraham excoluit, apud solos Christianos per vniuersum orbè rectè factis (quæ multò plus ponderis habent, quàm verba ad id quod agitur, confirmandum) sedulò exercitatū constat. Quid igitur de cætero impedit, quò minus vnā eandemq; viuendi rationem

Psal. 104.

Gene. 15.

Rom. 4.

Iaco. 2.

Gene. 12.

B

tionem

EVSEBII HISTORIAE

tionem & religionis modum, tum nobis qui à Christo no-
men traximus, tum veteribus illis, qui Deo admodum cha-
ri habiti sunt, verè fuisse fateamur, adeò vt illam perfe-
ctam religionis normam per Christi doctrinam nobis tra-
ditam non nouam quidem & peregrinam, sed (si verum
dicendum sit) primam solam & veram asseueremus? Atq;
hæc quidem hoc modo.

De temporibus a patris eius inter homines.

CAPVT V.

IAm verò cum aditus ad ecclesiasticam historiam quæ
nobis proposita est, commodè patefactus sit. Sequitur
vt deinceps à seruatoris nostri in carnem aduentu, tan-
quam iter quoddam orationis capellamus, simulatq; Deum
patrem, ipsumq; Iesum Christum, cœlestè Dei sermonem
qui seruator & Dominus noster declaratus est, precibus
inuoauerimus, vt in veritate explananda adiumento no-
bis ac subsidio esse velit. Secundus igitur & quadragesi-
mus regni Augusti agebatur annus, octauus autem & vi-
gesimus ab Aegypto subiugata, & Antonij Cleopatraq;
morte (in quam Ptolomæorum in Aegypto dominatus
ac regnum postremo desijt) cum seruator & Dominus no-
ster Iesus Christus sub primo censu Cyrenij, id temporis
præfetti Syriæ congruenter secundum Prophetarum vati-
cinationes de illo editas, in Bethleem Iudææ natus est.
Hunc quidem censum Cyrenij temporibus factum, Fla-
uius Iosephus historicorum, qui sunt apud Hebræos, fa-
cilè princeps memoriæ prodidit. Aliam etiam historiam
de Galilæorum secta, quæ iisdem temporibus exorta est
adnexit. Cuius item Lucas apud nos in actis ita ferè ver-
ba facit. Post hunc surrexit Iudas Galilæus in diebus cen-
sus, & auertit multum populum post se, & ille perijt, om-
nesq; quot quot consenserunt ei, dispersi sunt. Iosephus
porro, quem supra citauimus, istis admodum consentiens
in decimo octauo libro Antiquitatis hæc ad verbum tra-
dit. Cyrenius vnus ex Senatorum Rom. numero, cū esset
reliquis magistratibus perfunctus, omnesq; propè hono-
rum gradus percurrisset. Consul tandem factus, alijsque
dignitatis insignibus eximie ornatus, exiguis cum copijs
in Sy-

*Ptolomeo
eius nomi-
nis vlti-
mo, rege
Aegypti
extincto,
regnum à
Cæsare do-
natum est
Cleopatre
vide Hir-
thiū li. 4
de bel. A-
lexan. &
Suetoniū
in vita
Iulij Cæsa-
ris.
Actor. 5.
Iose. ca. 1.
libr. 8. de
antiq.*